



پوهنتون سلام
پوهنځی شریعات وقانرن
پروگرام ماستری فقه وقانون



امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

تعدد جرایم در فقه اسلامی ونظام جزائی افغانستان

(پایان نامه ماستری)

محصل: عبدالدین محمودی
استاد رهنما: داکتر نجیب الله صالح

سال: ۱۳۹۹ هـ ش



امارت اسلامی افغانستان

پوهنتون سلام

وزارت تحصیلات عالی

پوهنځی شرعیات و قانون

معینیت امور علمی

پروگرام ماستری فقه

و قانون

تعدد جرایم در فقه اسلامی و نظام جزائی افغانستان

(پایان نامه ماستری)

محصل: عبدالدین محمودی
استاد راهنما: داکتر نجیب الله صالح

سال: 1399 هـ.ش



پوهنتون سلام



پوهنځی شرعیات و قانون

دیارتمنت فقه و قانون

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترم عبدالدين ولد شاه محمود ID: نمبر 1401/12/17 sh-msf-98-633 محصل دور هفتم فقه و قانون که رساله

ماستری خویش را زیر عنوان: تعدد جرایم در فقه اسلامی و نظام جزای افغانستان

به روز ۱۷ تاریخ ۱۷/۱۲/۱۴۰۱ هـ ش موفقاته دفاع نمود، و به اساس بررسی

هیات تحکیم مستحق ۹۳ (نمره به عدد) نود و سه (نمره به حروف) گردید، موفقیات

شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور مصباح الله عبدالباقي	عضو هیات	
۲	سرمحقق سيد حبيب شاکر	عضو هیات	
۳	دکتور نجیب الله صالح	استاد رهنما و رئیس جلسه	

..... معاون علمی

..... آمر بورد ماستری

خلاصه تحقیق

تعددجرایم به مفهوم ارتکاب بیش از یک جرم، پیش از محکومیت جزائی قطعی است. این مفهوم موافق فقه اسلامی و حقوق است. وقوع این حالت در اجتماع حتمی است. کشوری در دنیا وجود ندارد که به این موضوع روبرو نباشد. بنابراین، ارتکاب تعددجرایم واقعیت اجتماعی است. نظام اسلامی از بدو ظهور این واقعیت را در نظر داشته و راهکار مبارزه با آن را قانونمند ساخته است. پس از تحولات و تطورات در جهان حقوق، قوانین وضعی ضرورت وضع قواعد برای حل آن را درک کردند و مقرراتی را نیز وضع کردند. در افغانستان نیز راجع به آن موضوع قواعدی وضع گردید که سابقه بیشتر از پنجاه سال ندارد. معلوم است که وضع قواعد در مورد تعددجرایم در شریعت اسلامی از سابقه بیشتر برخوردار است و انکارشدنی نیست. وقوع تعددجرایم نیازمند مبارزه فراگیر است که از وقوع آن کاسته شود و عدالت جزائی بالای مرتکبان آن تطبیق و حقوق متضرران آن تأمین گردد. بدیهی است که در ارتکاب جرم به جان، مال و آزادی اشخاص تعرض و تجاوز صورت میگیرد و به دنبال آن نظم و امنیت اجتماعی اخلاص می شود و در ارتکاب تعددجرایم بیشتر آن موضوع محسوس است. به همین منظور، طرز تعیین مجازات در تعددجرایم از اهم مسایل آن دانسته میشود؛ زیرا در حالت مذکور اجتماع جرایم مطرح است و هر جرم ایجاب مجازات جداگانه رامیکند و کاربرد این شیوه به گفتار ساده معلوم میشود؛ ولی از نظر عملی دشواری های دارد؛ زیرا اگر مجازات های جرایم ارتکابی حبس باشد، ممکن مرتکب تمام حیاتش را به طور بخور و بخواب در زندان سپری کند، اگر مجازات نقدی باشد، ممکن تمام هست و بودش را آن مجازات فراگیرد، اگر مجازات شلاق باشد، ممکن به اثر اجرای آن ها مرتکب فوت کند؛ حال آن که مرگ مجازات آن جرایم ارتکابی نیست و هدف آن مجازات نیز مخالف مرگ محکوم علیه است. به همین دلیل، شریعت اسلامی برای تعیین مجازات در تعددجرایم سه شیوه را در نظر گرفته است. در ارتکاب بیش از یک جرم همسان یا دارای یک هدف، شیوه تداخل مجازات ها پذیرفته است که در آن با مرتکب جرایم متعدد، همانند مرتکب یک جرم برخورد میشود و به اجرای آن مجازات محکوم بها هدف سایر جرایم همسان یا دارای یک هدف محقق میگردد. در ارتکاب بیش از یک جرم مختلف، شیوه جمع مجازات ها را مناسب دانسته است؛ چون که جرایم مختلف، اهداف مختلف را دنبال میکند و به اجرای یک مجازات آن اهداف تحقق پیدانمیکند و به اثر آن ارتکاب تعددجرایم بیشتر خواهد شد. در ارتکاب بیش از یک جرم مختلف که تمام یا برخی آن مستلزم مرگ متهم باشد، شیوه تنفیذ مجازات شدیدتر یا مماثل را پذیرفته است؛ چون که اجرای چندین مرگ یک نفر ممکن نیست و بامجازات مرگ، تنفیذ سایر مجازات مفهوم و منطبق ندارد. کاربرد این شیوه های مختلف در محلات مناسب آن، ویژگی و واقعیتگرایی شریعت اسلام را نشان میدهد و منطبق آن به همگان روشن میشود. نظام جزائی افغانستان نیز همان شیوه ها را در تعددجرایم تعزیری در نظر گرفته است.

تعدد جرایم موضوع مهم فقهی و حقوقی است. اهمیت عملی و علمی دارد. نظربه آن این موضوع درسه فصل به طور مقایسوی به تحقیق و بررسی گرفته شده است. فصل نخست به بیان مفاهیم اساسی تحقیق و کلیات آن اختصاص دارد و در آن مفهوم تعدد، جرایم، تعدد جرایم و تمایز آن از مفاهیم مشابه، مبنایی، انواع، شروط و قواعد فقهی مربوط به تعدد جرایم تحقیق شده است و در فصل دوم، نخست به طریق استقراء شیوه های تعیین مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی جمع آوری شده، سپس کاربرد آن شیوه ها در تعدد مادی جرایم حدود، قصاص، دیت و تعزیرها و تعدد معنوی جرایم در فقه اسلامی بررسی شده و در مبحث دوم آن انواع شیوه های تعیین مجازات در نظام جزائی افغانستان و کاربرد آن ها در تعدد جرایم تعزیری به بحث گرفته شده است و در فصل سوم، پیامدهای تعدد جرایم در تحریک دعوی جزائی، تخلفات اطفال، مجازات نقدی، تبعی، تکمیلی و مسایل مهم دیگر در فقه اسلامی و نظام جزائی افغانستان بررسی گردیده است و از الله متعال تمنا دارم که برای خوانندگان مفید تمام شود.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

Error! Bookmark not defined. مقدمه

فصل اول مفاهیم و کلیات

Error! Bookmark not defined. مبحث اول: مفاهیم اساسی

Error! Bookmark not defined. مطلب اول: مفهوم تعدد

Error! Bookmark not defined. اول: تعدد در لغت

Error! Bookmark not defined. دوم: تعدد در اصطلاح

Error! Bookmark not defined. الف- تعدد در اصطلاح فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. ب- تعدد در اصطلاح حقوق

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. مطلب دوم: مفهوم جرایم

Error! Bookmark not defined. اول: جرایم در لغت

Error! Bookmark not defined. دوم: جرایم در اصطلاح

Error! Bookmark not defined. الف- جرایم در اصطلاح فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. ب- جرایم در اصطلاح حقوق جزا

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. مطلب سوم: مفهوم تعدد جرایم در فقه اسلامی و حقوق

Error! Bookmark not defined. اول: مفهوم تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. دوم: مفهوم تعدد جرایم در حقوق

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. مطلب چهارم: تمایز تعدد جرایم از مفاهیم مشابه در فقه اسلامی و حقوق

defined.

Error! Bookmark not defined. اول: تمایز تعدد جرایم از مفاهیم مشابه در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. الف- تعدد جرایم و تکرار جرم

Error! Bookmark not defined. ب- تعدد جرایم و جرم مستمر

Error! Bookmark not defined. ج- تعدد جرایم و جرم اعتیادی

Error! Bookmark not defined. دوم: تمایز تعدد جرایم از مفاهیم مشابه در حقوق

Error! Bookmark not defined. الف- تعدد جرایم و جرم مرکب

Error! Bookmark not defined. ب- تعدد جرایم و جرم مستمر

Error! Bookmark not defined. ج- تعدد جرایم و جرم اعتیادی

Error! Bookmark not defined. د- تعدد جرایم و جرم متوالی

Error! Bookmark not defined. ه- تعدد جرایم و تکرار جرم

Error! Bookmark not defined. و- تعدد جرایم و تعدد مجازات

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. مبحث دوم: کلیات (مبانی، انواع و شروط تعدد جرایم)

Error! Bookmark not defined. مطلب اول: مبانی تعدد جرایم در فقه اسلامی و حقوق

Error! Bookmark not defined. اول: مبانی تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. دوم: مبانی تعدد جرایم در حقوق

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. اول: انواع تعدد جرایم در فقه اسلامی و نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. الف- تعدد مادی جرایم

Error! Bookmark not defined. ۱- تعدد مادی جرایم مرتبط

Error! Bookmark not defined. ۲- تعدد مادی جرایم غیر مرتبط

Error! Bookmark not defined. ب- تعدد معنوی جرایم

Error! Bookmark not defined. ۱- تعدد عنوان مجرمانه

Error! Bookmark not defined. ۲- تعدد نتایج مجرمانه

Error! Bookmark not defined. دوم: انواع تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. الف- تعدد مادی جرایم

Error! Bookmark not defined. ۱- تعدد مادی جرایم مرتبط

Error! Bookmark not defined. یک: تعدد مادی جرایم مرتبط کشف شده

Error! Bookmark not defined. دو: تعدد مادی جرایم مرتبط کشف نشده

Error! Bookmark not defined. ۲- تعدد مادی جرایم غیر مرتبط

Error! Bookmark not defined. یک: تعدد مادی جرایم غیر مرتبط کشف شده

Error! Bookmark not defined. دو: تعدد مادی جرایم غیر مرتبط کشف نشده

Error! Bookmark not defined. ب- تعدد معنوی جرایم

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. اول: شروط تحقق تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. الف- شروط مربوط به جرم

Error! Bookmark not defined. ۱- ارتکاب چند جرم

Error! Bookmark not defined. ۲- عدم مشمول مرور زمان

Error! Bookmark not defined. ب- شروط مربوط به مرتکب

Error! Bookmark not defined. ۱- وحدت مرتکب

Error! Bookmark not defined. ۲- عدم محکومیت قطعی و تنفیذ مجازات بالای مرتکب

Error! Bookmark not defined. دوم: شروط تحقق تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. الف- شروط مربوط به جرم

Error! Bookmark not defined. ۱- ارتکاب چند جرم

Error! Bookmark not defined. ۲- عدم مشمول مرور زمان

Error! Bookmark not defined. ۳- تعزیری بودن جرایم ارتكابی

Error! Bookmark not defined. ب- شروط مربوط به مرتکب

Error! Bookmark not defined. ۱- وحدت مرتکب

Error! Bookmark not defined. ۲- عدم محکومیت قطعی به مجازات

Error! Bookmark not defined. سوم: مقایسه

Error! Bookmark not defined. مطلب چهارم: قواعد فقهی مربوط به تعدد جرایم

فصل دوم

طرز تعیین مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی و نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. مبحث اول: طرز تعیین مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. مطلب اول: شیوه های تعیین مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. اول: شیوه تداخل مجازات

Error! Bookmark not defined. دوم: شیوه تنفیذ مجازات اشد

Error! Bookmark not defined. سوم: شیوه جمع مجازات ها

Error! Bookmark not defined. مطلب دوم: طرز تعیین مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. اول: طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. الف- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم حدود

Error! Bookmark not defined. ۱- مفهوم جرایم و مجازات حدود و انواع آن در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. یک: جرایم و مجازات حدود در اصطلاح فقهای حنفی

Error! Bookmark not defined. دو: جرایم و مجازات حدود در اصطلاح فقهای مالکی

Error! Bookmark not defined. سه: جرایم و مجازات حدود در اصطلاح فقهای شافعی

Error! Bookmark not defined. چهار: جرایم و مجازات حدود در اصطلاح فقهای حنبلی

Error! Bookmark not defined. پنج: مقایسه مفهوم حدود نزد فقهای مذاهب چهارگانه

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم حدود مرتبط

Error! Bookmark not defined. ۳- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم حدود غیر مرتبط

Error! Bookmark not defined. ۴- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم حدود و قصاص

Error! Bookmark not defined. ب- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم قصاص

Error! Bookmark not defined. ۱- مفهوم جرایم قصاص و انواع آن در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم قصاص نفس

Error! Bookmark not defined. ۳- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم قصاص اعضاء

Error! Bookmark not defined. ۴- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم قصاص نفس و اعضاء

defined.

Error! Bookmark not defined. ۵- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم قصاص و دیت

Error! Bookmark not defined. ج- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم دیت

Error! Bookmark not defined. ۱- مفهوم جرایم دیت و انواع آن در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم دیت نفس

Error! Bookmark not defined. ۳- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم دیت نفس و اعضاء

Error! Bookmark not defined. ۴- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم دیت اعضاء، منافع و جراحت ها

defined.

Error! Bookmark not defined. د- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم تعزیر

Error! Bookmark not defined. ۱- مفهوم جرایم تعزیر و انواع آن در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعدد مادی جرایم تعزیر

Error! Bookmark not defined. دوم: طرز تعیین مجازات در تعدد معنوی جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. مبحث دوم: طرز تعیین مجازات در تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان

defined.

Error! Bookmark not defined. شيوه های تعیین مجازات در تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان .

Error! Bookmark not defined. اول: شیوه تداخل مجازات

Error! Bookmark not defined. دوم: شیوه تنفیذ مجازات شدیدتر

Error! Bookmark not defined. سوم: شیوه جمع مجازات ها

Error! Bookmark not defined. طلب دوم: طرز تعیین مجازات در تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. اول: طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. الف- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم مرتبط

Error! Bookmark not defined. ۱- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم مرتبط کشف شده

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم مرتبط کشف نشده

Error! Bookmark not defined. ب- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم غیر مرتبط

Error! Bookmark not defined. ۱- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم غیر مرتبط کشف شده

Error! Bookmark not defined. ۲- طرز تعیین مجازات در تعددمادی جرایم غیر مرتبط کشف ناشده

Error! Bookmark not defined. دوم: طرز تعیین مجازات در تعددمعنوی جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. مبحث سوم: مقایسه

فصل سوم

پیامدهای تعدد جرایم در فقه اسلامی و نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. مبحث اول: پیامدهای تعدد جرایم در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined. طلب اول: پیامد تعدد جرایم در تحریک دعوی جزائی

Error! Bookmark not defined. طلب دوم: پیامد تعدد جرایم در تشدید یا تخفیف مجازات

Error! Bookmark not defined. طلب سوم: پیامد تعدد جرایم در تخلفات ارتكابی اطفال

Error! Bookmark not defined. طلب چهارم: پیامد تعدد جرایم در حالت سقوط مجازات برخی جرایم ارتكابی

Error! Bookmark not defined. طلب پنجم: پیامد تعدد جرایم در مجازات تکمیلی و تبعی

Error! Bookmark not defined. مبحث دوم: پیامدهای تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان

Error! Bookmark not defined. طلب اول: پیامد تعدد جرایم در تحریک دعوی جزائی

Error! Bookmark not defined. طلب دوم: پیامد تعدد جرایم در دعوی خصوصی

Error! Bookmark not defined. طلب سوم: پیامد تعدد جرایم در صلاحیت محکمه

Error! Bookmark not defined. طلب چهارم: پیامد تعدد جرایم در تخفیف یا تشدید مجازات

Error! Bookmark not defined. طلب پنجم: پیامد تعدد جرایم در تعلیق تنفیذ مجازات

Error! Bookmark not defined. طلب ششم: پیامد تعدد جرایم در مجازات بدیل حبس

Error! Bookmark not defined. طلب هفتم: پیامد تعدد جرایم در مجازات نقدی، تکمیلی، تبعی و تدابیر تأمینی

Error! Bookmark not defined. طلب هشتم: پیامد تعدد جرایم در حالت سقوط مجازات برخی جرایم ارتكابی

Error! Bookmark not defined. پیامتعددجرایم در تخلفات اطفال

Error! Bookmark not defined. پیامتعددجرایم در ارتکاب جرایم در داخل و خارج مرز حاکمیت

Error! Bookmark not defined. پیامتعددجرایم در اعتبار امر مختوم

Error! Bookmark not defined. مبحث سوم: مقایسه

1 نتیجه گیری

3 پیشنهادها

Error! Bookmark not defined. فهرست ها

Error! Bookmark not defined. فهرست آیات قرآنکریم

Error! Bookmark not defined. فهرست احادیث

Error! Bookmark not defined. فهرست اعلام

Error! Bookmark not defined. فهرست منابع

Error! Bookmark not defined. الف-کتاب ها

Error! Bookmark not defined. ب- رساله ها

Error! Bookmark not defined. ج-قوانین

Error! Bookmark not defined. د- مقاله

نتیجه گیری

نتایج حاصله از مطالب یادشده قرار ذیل است:

۱- جرایم در فقه اسلامی، ممنوع های شرعی است که خداوند متعال مرتکب آن ها را به حد یا تعزیر سرزنش کرده است. در حقوق جرم، رفتار ارادی عمدی یا غیر عمدی است که قانون گذار در قانون جزا برای آن واکنش اجتماعی پیش بینی کرده است. به ملاحظه آن میان فقه اسلامی و حقوق در مفهوم جرم همخوانی وجود دارد، فقط تفاوت در منبع تجریم است.

۲- در فقه اسلامی، شخصی بیش از یک جرم یا رفتار جرمی واحد دارای نتایج یا اوصاف متعدد مجرمانه را مرتکب شود و محکمه ذی صلاح راجع به یکی آن جرایم ارتكابی حکم قطعی صادر نکرده و مجازات محکوم بها بالای مرتکب تنفیذ نشده باشد، تعدد جرایم گفته میشود. در حقوق نیز همان مفهوم تعدد جرایم است، با این تفاوت که معیار تفکیک تعدد جرایم از تکرار جرم، اصدار حکم قطعی است و در فقه اسلامی معیار آن تنفیذ مجازات بالای محکوم علیه است.

۳- در فقه اسلامی مصطلح تعدد جرایم با تکرار جرم، جرم مستمر، جرم اعتیادی تفاوت دارد. در حقوق نیز اصطلاح تعدد جرایم با تکرار جرم، جرم مرکب، جرم اعتیادی، جرم استمراری، جرم متوالی، تعارض نصوص و تعدد مجازات تفاوت دارد

۴- از مجموع مباحث پیرامون تعدد جرایم در فقه اسلامی، رفتار مرتکب و اهداف مجازات را میتوان از مبانی این نهاد فقهی دانست و در این موضوع حقوق با فقه اسلامی تفاوت ندارد.

۵- تعدد جرایم در فقه اسلامی نخست به تعدد مادی و معنوی، سپس تعدد مادی به مرتبط و غیر مرتبط و تعدد معنوی به تعدد عنوان مجرمانه و تعدد نتایج مجرمانه قابل طبقه بندی است. در نظام جزائی افغانستان، تعدد جرایم نخست به مادی و معنوی، سپس تعدد مادی به مرتبط و غیر مرتبط و هر یک به مکشوف و نامکشوف دسته بندی گردیده است.

۶- در فقه اسلامی، اصل تعدد مجازات به تعدد جرایم است و قاعده، الاصل عدم التداخل به آن صراحت دارد و تداخل مجازات استثناء بر آن است.

۷- مجازات در تعدد جرایم در فقه اسلامی به سه شیوه تعیین میشود، در تعدد مادی جرایم حدود همسان، به شیوه تداخل مجازات حکم صادر میشود و در صورتی که تمام یا برخی جرایم ارتكابی مستلزم مجازات مرگ مرتکب باشد، به نظر فقیهان حنفی، مالکی و حنبلی حکم به شیوه تنفیذ مجازات شدیدتر یا مماثل میشود و به نظر فقیهان شافعی حکم به شیوه جمع مجازاتها صادر میگردد. در تعدد مادی جرایم حدود مختلف که مستلزم مرگ نباشد و تعدد مادی جرایم دیت به شیوه جمع مجازاتها حکم صادر میگردد. به نظر نویسندگان، طرز تعیین مجازات در تعدد مادی و معنوی جرایم تعزیری مربوط به صلاحیت حاکم است، هر شیوه که مصلحت عمومی را تحقق ببخشد، انتخاب میکند؛ چون که تقدیر تعزیر به نظر حاکم و اگذار شده است. در فقه اسلامی، در تعدد عنوان مجرمانه بیشتر به شیوه جمع مجازاتها و کمتر به شیوه تداخل ابراز نظر شده است و در تعدد نتایج مجرمانه که بیشتر در جرایم قصاص و دیت وجود دارد، نیز بیشتر به شیوه جمع مجازاتها حکم صادر میشود.

۸- در نظام جزائی افغانستان نیز مجازات در تعدد جرایم تعزیری به سه شیوه تعیین میشود، در تعدد مادی جرایم مرتبط به شیوه تنفیذ مجازات شدیدتر و در تعدد مادی جرایم غیر مرتبط به شیوه جمع مجازاتها و در تعدد معنوی جرایم به شیوه تداخل مجازات حکم صادر میشود.

۹- در فقه اسلامی در تعدد جرایم حدود و تعزیرهای حق الله خالص، مدعی عام به نیابت جامعه دعوی جزائی را تحریک میکند و تحریک دعوی قصاص، دیت و تعزیرهای حق افراد، منوط به شکایت متضرران است.

۱۰- تعدد جرایم در فقه اسلامی از اسباب تشدید و تخفیف مجازات نیست.

۱۱- به اتفاق فقیهان اسلامی طفل غیر ممیز مسؤلیت جزائی ندارد و طفل ممیز تا زمان بلوغ نیز اهل مجازات نیست و اهل تأدیب است و در ارتکاب تعدد تخلف ها، یک تأدیب میشود که منجر به اصلاح او گردد؛ چون مکلفیت ندارد.

- ۱۲- در نظام جزائی افغانستان تحریک دعوی جزائی در تعدد جرایم قابل گذشت منوط به شکایت تحریری متضرران است و متضرران حق دعوی خصوصی را دارند و در جرایم غیر قابل گذشت سارنوال صلاحیت تحریک دعوی جزائی را علیه متهم دارد.
- ۱۳- در نظام جزائی افغانستان، صلاحیت رسیدگی تعدد جرایم مرتبط و غیر مرتبط به محاکمی مربوط است که شدیدترین جرم تحت صلاحیت موضوعی و موضعی آن باشد و اگر مماثل باشد، محکمه آغاز کننده رسیدگی، ذیصلاح است، اگر برخی جرایم ارتكابی تابع محاکم اختصاصی و برخی دیگر آن تابع محاکم عمومی باشد، قضایا مجزا شده و به محاکم مربوط ارسال میگردد.
- ۱۴- تعدد جرایم در نظام جزائی افغانستان از اسباب عمومی تشدید و یا تخفیف مجازات نیست. مانع صدور حکم به تعلیق تنفیذ و جزاهای بدیل حبس در حدود صلاحیت قانونی نمیگردد.
- ۱۵- در نظام جزائی افغانستان حداقل معیار مسؤولیت جزائی ناقص، اکمال دوازده سال است و در تعدد تخلفات اطفال تنها حکم به مجازات جرم شدیدتر به شیوة تداخل مجازات صادر میشود و سایر تخلفهای ارتكابی در حکم مسکوت گذاشته میشود.
- ۱۶- در نظام جزائی افغانستان در تحقق تعدد جرایم در جرایم ارتكابی داخل و بیرون مرز افغانستان، مجرمیت متقابل شرط است.
- ۱۷- در نظام جزائی افغانستان، اعتبار امر مختوم، مانع رسیدگی مجدد به جرم ارتكابی در تعدد معنوی میشود، هر چند حکم به مجازات عنوان خفیف صادر شده باشد و تغییر وصف جرمی مقتضی مجازات شدیدتر باشد.

پیشنهادها

در جریان تحقیق به نواقصی در نظام جزائی افغانستان برخوردیم که رفع آن ها نیازمند وضع مقررات است. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد:

۱- تعدد جرایم در کود جزائی افغانستان تعریف نشده است. بدین لحاظ، لازم است که مفهوم تعدد جرایم به صورت جامع و مانع تعریف گردد و از مفاهیم مشابه امتیاز یابد تا قواعد آن به درستی اجراء شود.

۲- در تعددمادی جرایم مرتبط قانون گذار تصریح کرده که محاکم به مجازات تمام جرایم ارتكابی حکم صادر میکند و به تنفیذ شدیدترین مجازات دستور میدهد. در صورتی که مجازات ها در تعددمادی جرایم مرتبط مساوی باشد، حکم آن به صراحت بیان نشده است که تمام مجازات ها قابل تنفیذ است یا یکی از آن ها. بنابراین، نیاز است که در این مورد تصریح شود، در صورتی که مجازات جرایم ارتكابی در تعددمادی جرایم مرتبط مماثل باشد، پس از صدور حکم به تمام آن ها، به تنفیذ یکی آن ها دستور داده شود.

۳- در تعددمادی جرایم غیر مرتبط در نظام جزائی افغانستان به شیوة جمع مجازات ها حکم صادر و مجازات محکوم بها یکی به تعقیب دیگر بالای محکوم علیه تنفیذ میشود. بنابراین، هرگاه در میان مجازات محکوم بها اعدام و حبس باشد، آن ها چگونه تنفیذ شود؟ به اساس شیوة جمع مجازات ها نخست مجازات حبس تنفیذ گردد، سپس محکوم علیه اعدام گردد یا تنها مجازات اعدام بالای محکوم علیه تنفیذ شود؟ به این سوال در فقه اسلامی جواب داده شده است؛ ولی در کود جزا و قانون اجراء جزائی افغانستان پاسخ روشن به این سوال به نظر نرسید. بدین لحاظ، پیشنهاد می‌گردد که راجع به آن مقرراتی در نظام جزائی افغانستان وضع گردد و از تحیر دستگاه قضائی و تنفیذ مجازات جلوگیری شود.

۴- در نظام جزائی افغانستان به انواع تعددمعنوی جرایم تصریح نگردیده است. آیا تعدد نتایج مجرمانه از افراد تعدد معنوی است؟ به پاسخ آن در کود جزائی افغانستان به صراحت مقرراتی وضع نشده است. بدین لحاظ، پیشنهاد می‌گردد که راجع به انواع آن در کود جزائی افغانستان اشاره صورت گیرد که از تفسیرهای متناقض اجتناب به عمل آید.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af